

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра кримінального
права та процесу

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Кримінальний процес»

на тему: «Процесуальне становище слідчого в кримінальному процесі»

Студента 3 курсу групи ПР-32

Напряму підготовки «Правознавство»

Пелешка П.А..

Керівник:

Ст.викл. Марків С.І.

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____

Тернопіль - 2017

ЗМІСТ.

Розділ I. Слідчий як учасник кримінального процесу.....	5
1.1. Процесуальне становище слідчого при відкритті провадження.....	5
1.2. Процесуальні функції та повноваження слідчого.....	9
Розділ II Діяльність слідчого у спеціальних правоохоронних органах України.....	15
2.1. Особливості діяльності та процесуальне ставище слідчого Національного антикорупційного бюро України.....	15
2.2. Компетенція слідчих органів СБУ.....	23
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогодні можна констатувати, що інститут досудового розслідування перебуває у постійному розвитку. Слідчий – є таким учасник кримінального провадження, на якого покладено процесуальну функцію обвинувачення, що здійснюється шляхом викриття винних у вчиненні злочинів та притягнення їх за погодженням із прокурором до кримінальної відповідальності. В змісті жодної зі статей КПК зміст поняття "слідчий" не визначено, а лише зазначено їх відомчу приналежність.

У теорії процесу серед науковців, на сьогодні, віднесення слідчого до числа учасників, що виконують функцію обвинувачення, є спірним. Починаючи з радянських часів в наукових колах існувала думка, що на слідчого покладено функцію розслідування злочинів, змістом якої виступає підфункція обвинувачення, захисту і вирішення кримінальної справи. Крізь призму сучасного погляду на модель вітчизняного кримінального процесу, що тяжіє до змагальної, це погляд на зміст такої функції слідчого себе повністю вичерпав.

Запозичення європейського досвіду зумовило прийняття в 2014 році Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», який визначив, правові основи організації та основні засади діяльності НАБУ. Так, законом врегульовано попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних злочинів, що відносяться до підслідності НАБУ, а також регламентовані заходи запобігання вчиненню нових корупційних правопорушень.

Мета курсової роботи полягає у комплексному та об'єктивному дослідженні слідчого як суб'єкту кримінальної процесуальної діяльності і його повноваження.

Поставлена мета зумовлює необхідність вирішення наступних **завдань**:

- дослідити процесуальне становище слідчого при відкритті провадження;
- дослідити процесуальні функції та повноваження слідчого;
- розглянути особливості діяльності та процесуального ставища слідчого Національного антикорупційного бюро України;

- дослідити компетенція слідчих органів СБУ.

Об'єктом дослідження є процесуальний статус слідчого в кримінальному процесі.

Предметом дослідження є процесуальні функції та повноваження слідчого як суб'єкта кримінальної процесуальної діяльності.

Методи дослідження. Основою курсової роботи є діалектичний метод пізнання. Крім цього загального методу пізнання для досягнення поставленої в роботі мети були використані наступні методи: 1) формально-догматичний (юридичний) – при з'ясуванні нормативного змісту окремих положень кримінально – процесуального права України, нормативно-правових актів щодо процесуального статусу слідчого; 2) системно-структурний – для поглибленого дослідження і співставлення окремих нормативних положень, які пов'язані із процесуальною діяльністю слідчого; 3) порівняльно-правовий – для порівняння повноважень слідчого, передбаченого КПК 1960 р. та КПК 2012 р.;

Стан дослідження. Для всебічного та повного дослідження питання були використані наукові праці таких вчених як Осмолян В. А. Зеленюх О. В. Басиста І. В. Рева А. Гречанюк Р. Полковниченко О. М. та ін., а також підручники з кримінального процесуального права таких авторів як Коваленко В. В., Лобойко Л.М., Тertiшник В.М. та ін.

Структура та обсяг курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи – 32 сторінки.

Розділ I

Слідчий як учасник кримінального процесу

1.1. Процесуальне становище слідчого при відкритті провадження

Під поняттям "слідчий" слід розуміти старших слідчих в особливо важливих справах, слідчих в особливо важливих справах, старших слідчих, слідчих органів внутрішніх справ, слідчих органів безпеки, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства (податкової міліції), слідчих органів державного бюро розслідування і тимчасово - слідчих органів прокуратури. Таким чином, обсяг процесуальних повноважень і процесуальне положення слідчого не залежать від його відомчої приналежності і посади [1, с. 336].

КПК України 1960 р. визначав поняття "слідчий" так — слідчий прокуратури, слідчий органів внутрішніх справ, слідчий органів безпеки, слідчий податкової міліції [2]. Слідчий – це учасник кримінального процесу, уповноважений здійснювати досудове слідство. Незалежно від відомчої приналежності всі слідчі при розслідуванні справ мають однакові процесуальні права та обов'язки [3, с. 301].

Новий КПК України чітко дає поняття слідчого. Так, п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК України слідчий – службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень [4, с. 148].

У кримінальному провадженні слідчий може також здійснювати управлінську діяльність, якщо він призначений керівником органу досудового розслідування старшим слідчої групи. Посилання законодавця на те, що слідчий несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення процесуальних дій, з одного боку, співвідноситься із положенням щодо здійснення розслідування слідчим одноособово (див. коментар до ч. 2 ст. 38

КПК), а з другого - означає, що він не лише повинен забезпечити законність і своєчасність розслідування, а й не повинен виконувати незаконні вказівки керівника органу досудового розслідування або прокурора [5, с. 96].

Слідчі не можуть бути членами політичних партій, рухів та Інших громадських об'єднань, що мають політичну мету. їм забороняється займатися будь-якими видами іншої оплачуваної (крім викладацької, наукової, творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) та підприємницької діяльності, а також організовувати страйки або брати в них участь. На слідчих поширюються вимоги та обмеження, встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" [6].

Досудове слідство у кримінальних справах провадиться слідчими прокуратури, слідчими органів внутрішніх справ, слідчими органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, слідчими органів безпеки України та органів державного бюро розслідувань. Підслідність кримінальних справ визначена в ст. 216 КПК України [7, с. 116].

Незалежно від відомчої належності всі слідчі мають під час розслідування у кримінальній справі однакові процесуальні права та обов'язки, проводять розслідування в одному і тому ж самому процесуальному порядку [7, с. 116].

Статус слідчого характеризується особливостями його обов'язків, прав, заборон відповідальності та гарантіями виконання слідчим своїх функцій [7, с. 116].

Особливості статусу слідчого визначаються тим, що він, з одного боку, виступає посадовою особою відповідного правоохоронного органу, де є слідчі підрозділи, а з другого - учасником кримінального провадження, тобто процесуальною фігурою. Відповідно в організаційному розумінні статус слідчого може розглядатися як сукупність прав та обов'язків, а також вимог до слідчого як державного службовця, специфіка яких визначається законами України "Про прокуратуру", "Про Національну поліцію", "Про Службу безпеки України", "Про державну податкову службу України", а зі створенням Державного бюро розслідувань України - відповідним законом, який урегулює

його діяльність. При цьому вказані закони по-різному визначають статус слідчого [8, с. 122].

Багато науковців вважає, що необхідно повернутись до ідеї закону "Про статус слідчого", в якому мають бути зміцнені гарантії діяльності слідчого. Попередній законопроект був визнаний недоцільним. У Верховному Суді України було розглянуто проект Закону України "Про статус слідчих" (реєстр. № 1437 від 25 січня 2008 року). Суд дійшов висновку, що цей закон має багато суперечностей та потребує вдосконалення. Також, відмітив Суд, що «стаття 92 Основного Закону не вимагає визначення правового статусу слідчого на рівні окремого закону» [9].

Даючи відповідь на риторичне запитання щодо того, який же статус має одна з центральних фігур кримінального судочинства, в яких умовах вона працює, П. В. Коляда однозначно резюмує, що у чинному законодавстві України такого визначення немає. У ст. 114 КПК йдеться про повноваження слідчого. Там сказано, зокрема, що рішення у процесі розслідування він приймає самостійно, за винятком випадків, коли необхідна санкція прокурора, що він має право давати доручення і вказівки органам дізнання, що його постанови, винесені у справі, обов'язкові для виконання усіма підприємствами, установами, громадянами тощо. Але це викладено стисло і не розкриває повною мірою статус слідчого. Тому слід конкретизувати обов'язки і права слідчих, порядок призначення і звільнення, гарантії процесуальної діяльності, заохочення та відповідальність, матеріальне забезпечення та соціальний захист, державне страхування і ще багато чого. Тобто необхідний відповідний закон [10, с. 148].

Стаття 214 Кримінального процесуального кодексу України визначає, що слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати

розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування [11].

Досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. [Положення](#) про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення затверджуються Генеральною прокуратурою України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро України, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства [11].

Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду. У разі виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості [11].

Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається [11].

Слідчий при здійсненні досудового слідства в кримінальній справі повинен керуватись тільки законом, виходити зі свого внутрішнього переконання, що ґрунтується на всебічному, повному та об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності. Слідчі незалежні від впливу та думки будь-яких органів державної влади, посадових осіб, громадських організацій, партій і рухів, колективів та угруповань, засобів масової інформації, окремих громадян. Проводячи розслідування, слідчий не повинен бути ні обвинувачем, ні захисником, він має бути дослідником та шукачем істини і представником

судової влади зі всіма притаманними суддям гарантіями незалежності та самостійності [12].

Слідчий зобов'язаний повно й об'єктивно дослідити всі обставини справи, виявити як обвинувальні, так і виправдовувальні, а також обтяжуючі та пом'якшуючі вини обставини. Він зобов'язаний також оперативно та у встановлений законом строк розкрити злочин та викрити винних у його вчиненні. При розслідуванні справи слідчий зобов'язаний виявити причини й умови, що сприяли вчиненню злочину, і через відповідні органи вжити заходів до їх усунення [14].

Таким чином, слідчий - суб'єкт кримінального процесу, який, як посадова особа правоохоронного органу, законом уповноважений провадити розслідування та забезпечує відповідно до вимог закону встановлення істини. Слідчий має бути не тільки активним дослідником та знавцем своєї справи, а й об'єктивним і неупередженим діячем.

1.2. Процесуальні функції та повноваження слідчого

Слідчий виконує дуже складну, багатогранну і відповідальну функцію розслідування, він має встановити істину у справі, а для цього, окрім професійних здібностей, має бути неупередженим і об'єктивним [7, с. 122].

Свого часу ще М.С. Строгович зазначав, що, слідчий не має права упустити нічого, що сприяє обвинуваченому, виправдовує його, спростовує обвинувачення, - а це і є захист. Найбільша трудність для слідчого у тому і полягає, що він повинен поєднувати обвинувальну діяльність із захисною, органічно їх поєднувати. А це - дуже важка справа. Слідчий шукає істину, саме на пошук, виявлення істини спрямовані всі його зусилля, а зовсім не на те, щоб добитися передачі до суду того, кого він притягнув як обвинуваченого. І якщо слідчий побачить, що пред'явлене обвинувачення щодо певної особи не підтверджується, що в результаті розслідування справи встановлена невинуватість обвинуваченого, то його реабілітація, відновлення його доброго

імені - це велика перемога слідчого, його досягнення, успіх, а не "провал" слідства [7, с. 122].

Віднесення слідчого до числа учасників, які виконують функцію обвинувачення, попри регламентацію у КПК, у теорії процесу є спірним. Ще з радянських часів домінує думка, що слідчий виконує функцію розслідування злочинів, зміст якої становлять підфункції обвинувачення, захисту і вирішення справи. З позицій сучасного погляду на модель вітчизняного кримінального процесу, яка стає дедалі ближчою до змагальної, такий погляд на зміст функції слідчого вичерпав себе [13, с. 94].

Змагальність процесу передбачає участь у ньому протилежних за інтересами сторін. Інтерес слідчого, покликаною протидіяти злочинності, полягає у викритті винного, повідомленні йому про підозру, складанні обвинувального акту і направленні матеріалів кримінального провадження з обвинувальним актом до прокурора для порушення ним державного обвинувачення. Поєднання в одній особі 3 процесуальних функцій (обвинувачення, захисту і вирішення справи) неминуче призводить до домінування якоїсь однієї функції. Слідчий, здійснюючи діяльність із розслідування кримінальних правопорушень, не може одночасно "сидіти на трьох стільцях" [13, с. 94].

З цього приводу відомий вчений-процесуаліст ХІХ століття (представник харківської школи права) В.П. Даневський писав: "Не кажучи вже про принципову помилку і практичну небезпеку поєднання в одній особі обов'язків судді і функцій сторін, одне ототожнення у слідчому цих останніх функцій вважається великою помилкою, яка згубно впливає на хід попереднього слідства, на його результати, а врешті-решт - і на вирішення справи по суті. Навряд чи можливо для однієї особи бути у справі й обвинувачем, і захисником. Ці функції принципово протилежні і неузгоджені, особливо тоді, коли вони зосереджені в особі, яка брала активну участь у збиранні доказів, які викривають і виправдовують. Створене законом становище слідчого - психологічно фальшиве: дуже важко у справі, що розслідується стосовно певної особи, водночас зосередити увагу, рівномірно напружену, на двох різних

сторонах справи; нелегко скласти собі дві протилежні точки зору, які перебували б у становищі рівноваги і які слідчий перевіряв би з однаковою ревністю, упевненістю і силою логічного мислення. Рівновага неминуче має порушитися, переважна увага й енергія дослідника мають поступово обернутися у той чи інший бік" [13, с. 94].

Діяльність слідчого як учасника кримінального процесу розпадається на кілька функцій: розслідування (як пізнавальна функція); виховна - вплив на учасників досудового розслідування і на громадян, не залучених до кримінального провадження, з метою виховання їх у дусі дотримання законів; обвинувачення (як суто процесуальна функція). Остання функція виокремлюється у кримінальному процесі, у тому числі під час досудового розслідування, у контексті реалізації засади змагальності [13, с. 94].

Якщо процесуальною функцією вважати функцію розслідування, то тоді стає незрозумілим, від кого чи від чого захищається (часто за допомогою захисника) підозрюваний. Захиститися від розслідування неможливо [13, с. 94].

Розслідування також слід розглядати як функцію державних органів, якими є органи досудового розслідування [13, с. 94].

КПК 2012 року слідчого справедливо віднесено до числа учасників, які виконують процесуальну функцію обвинувачення [13, с. 94].

Найбільш обґрунтованою є думка тих авторів, які відстоюють позицію про виконання слідчим кримінальної процесуальної функції розслідування злочинів. Ця функція є самостійною й відмежованою від основоположних (загальнопроцесуальних, наскрізних) функцій обвинувачення, захисту і судового розгляду, виконується лише в досудовій стадії процесу та вичерпується нею; характеризується чіткою спрямованістю, специфічним призначенням; загалом містить специфічні повноваження слідчого й повністю залежить від таких системних елементів, як цілі та завдання органів досудового слідства. Адже в законі зазначено, що слідчий відповідальний лише за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК України), тобто не за обвинувачення, захист, вирішення справи, а виключно за всебічне, повне та неупереджене розслідування всіх обставин злочину. Варто

також наголосити, що вказана функція слідчого існує в реальній дійсності незалежно від того, чи визнають її наявність законодавець, вчені-процесуалісти та практичні працівники правоохоронних органів України. Вона має зміст, структуру, організацію, завдання, правові форми й засоби реалізації. Виконується лише на єдиній стадії процесу спеціально уповноваженою посадовою особою здебільшого виконавчої влади – слідчим – шляхом ретроспективного відтворення (реконструкції) на паперових носіях, констатуючи події злочину в усіх її юридично значущих деталях на основі зібраних і перевірених доказів, що містяться в спеціальному документальному угрупованні – кримінальному провадженні. Про виконання слідчим лише функції розслідування злочинів свідчать: соціальне призначення органів досудового слідства, специфічні умови та спрямованість їхньої діяльності, особливий порядок і послідовність виконання процесуальних дій та процесуальних рішень [14, с. 145].

Повноваження слідчого визначаються обсягом наданих законом прав і обов'язків, його взаємин зі слідчим суддею і прокурором, керівником слідчого підрозділу, а також з оперативними підрозділами [1, с. 337].

Так, п. 2 ст. 40 КПК України передбачено, що слідчий уповноважений:

- 1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;
- 2) проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених цим Кодексом;
- 3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;
- 4) призначати ревізії та перевірки у порядку, визначеному законом;
- 5) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;
- 6) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру;

7) за результатами розслідування скласти обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

8) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених статтею 284 цього Кодексу;

9) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом [11].

Слідчий зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі. Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, тягне за собою відповідальність за ст. 381 КК України [15, с. 87].

Як виняток, якщо прокурор відмовляє у погодженні клопотання слідчого до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, слідчий має право звернутися до керівника органу досудового розслідування, який після вивчення клопотання за необхідності ініціює розгляд питань, порушених у ньому, перед прокурором вищого рівня, який протягом трьох днів погоджує відповідне клопотання або відмовляє у його погодженні [15, с. 87].

При досудовому розслідуванні кримінальних проступків у встановлених законом випадках повноваження слідчого органу досудового розслідування можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства [15, с. 87].

Отже, слідчий виконує дуже складну, багатогранну і відповідальну функцію розслідування, він має встановити істину у справі, а для цього, окрім професійних здібностей, має бути неупередженим і об'єктивним. Повноваження слідчого визначаються обсягом наданих законом прав і обов'язків, його взаємин зі слідчим суддею і прокурором, керівником слідчого підрозділу, а також з оперативними підрозділами.

Розділ II

Діяльність слідчого у спеціальних правоохоронних органах України

2.1. Особливості діяльності та процесуальне ставище слідчого Національного антикорупційного бюро України

Статус Національного антикорупційного бюро України визначає ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» Національне антикорупційне бюро України (далі - Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових [16].

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці [16].

Національне бюро складається з центрального і територіальних управлінь [16].

Національне бюро є юридичною особою публічного права [16].

До структури управлінь Національного бюро можуть входити підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії, інформаційно-аналітичні, оперативно-технічні підрозділи, підрозділи, що здійснюють виявлення майна, яке може бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації, підрозділи швидкого реагування, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та забезпечення безпеки працівників, представництва інтересів в іноземних юрисдикційних органах, експертні, фінансові, кадрові та інші підрозділи [16].

Статтею 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро» визначено наступні права Національного бюро:

1) заводити оперативно-розшукові справи на підставі постанови, що затверджується начальником відповідного підрозділу Національного бюро, та здійснювати на підставах і в порядку, установлених законом, гласні та негласні оперативно-розшукові заходи;

2) за рішенням Директора Національного бюро, погодженим з прокурором, витребувати від інших правоохоронних органів оперативно-розшукові справи та кримінальні провадження, що стосуються кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Національного бюро, та інших кримінальних правопорушень, які не відносяться до його підслідності, але можуть бути використані з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності;

3) витребувати за рішенням керівника структурного підрозділу Національного бюро та одержувати в установленому законом порядку у вказаному в запиті вигляді та формі від інших правоохоронних та державних органів, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для виконання обов'язків Національного бюро, у тому числі відомості про майно, доходи, видатки, фінансові зобов'язання осіб, які ними декларуються у встановленому законом порядку, відомості про використання коштів Державного бюджету України, розпорядження державним або комунальним майном.

Суб'єкти, яким адресовано зазначений запит, зобов'язані невідкладно, але не більше ніж протягом трьох робочих днів, надати відповідну інформацію. У разі неможливості надання інформації суб'єкт повинен так само невідкладно у письмовій формі повідомити про це Національне бюро з обґрунтуванням причин. Національне бюро за зверненням відповідного суб'єкта може продовжити строк надання інформації на строк не більше двох календарних днів. Ненадання Національному бюро на його запит інформації, надання завідомо недостовірної інформації чи не в повному обсязі, порушення встановлених законом строків її надання, повідомлення третіх осіб стосовно

того, що про них збирається така інформація, забороняються і тягнуть за собою відповідальність, передбачену законом.

Національне бюро в порядку, визначеному законодавством, має прямий доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користується державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Обробка такої інформації здійснюється Національним бюро із дотриманням законодавства про захист персональних даних та забезпеченням таємниці, що охороняється законом;

4) знайомитися в державних органах, органах місцевого самоврядування із документами та іншими матеріальними носіями інформації, необхідними для попередження, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Національного бюро, у тому числі такими, що містять інформацію з обмеженим доступом;

5) на підставі рішення Директора Національного бюро або його заступника, погодженого з прокурором, отримувати від банків, депозитарних, фінансових та інших установ, підприємств та організацій незалежно від форми власності інформацію про операції, рахунки, вклади, правочини фізичних та юридичних осіб, яка необхідна для виконання обов'язків Національного бюро. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється в порядку та обсязі, визначених Законом України "Про банки і банківську діяльність" з урахуванням положень цього Закону, а отримання від Центрального депозитарію цінних паперів, Національного банку України та депозитарних установ інформації, що міститься у системі депозитарного обліку цінних паперів, - в порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про депозитарну систему України" з урахуванням положень цього Закону. Суб'єкти, яким адресовано зазначене рішення, зобов'язані невідкладно, але не більше ніж протягом трьох робочих днів, надати відповідну інформацію. У разі неможливості її надання у зазначений строк з обґрунтованих причин за

зверненням відповідного суб'єкта Національне бюро може продовжити строк надання інформації на строк не більше двох календарних днів;

6) на підставі відповідного рішення суду на строк до 10 діб опечатувати архіви, каси, приміщення (за винятком жилих) чи інші сховища, брати їх під охорону, а також вилучати предмети і документи у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України;

7) залучати на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, з будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів для забезпечення виконання повноважень Національного бюро;

8) за письмовим рішенням Директора Національного бюро або його заступника, погодженим із прокурором, створювати спільні слідчі групи, що включають оперативних та слідчих працівників;

9) за пред'явлення службового посвідчення входити безперешкодно до державних органів, органів місцевого самоврядування та зони митного контролю, а за письмовим розпорядженням Директора Національного бюро або його заступника - безперешкодно проходити до військових частин та установ, пунктів пропуску через державний кордон України;

10) використовувати з наступним відшкодуванням завданих збитків транспортні засоби, які належать фізичним та юридичним особам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, транспортних засобів спеціального призначення), для проїзду до місця події, припинення кримінального правопорушення, переслідування та затримання осіб, які підозрюються у їх вчиненні, доставлення до закладів охорони здоров'я осіб, що потребують екстреної медичної допомоги;

11) надсилати державним органам, органам місцевого самоврядування обов'язкові до розгляду пропозиції та рекомендації щодо усунення причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Національного бюро, а також отримувати від цих органів протягом 30 днів інформацію про розгляд таких пропозицій та рекомендацій;

12) здійснювати співробітництво з фізичними особами, у тому числі на договірних засадах, дотримуючись умов добровільності та конфіденційності цих відносин, матеріально і морально заохочувати осіб, які надають допомогу в попередженні, виявленні, припиненні і розслідуванні кримінальних правопорушень.

Контроль за ефективністю використання коштів на зазначені цілі здійснює Рахункова палата України;

13) за наявності підстав, передбачених законом, подавати до суду позови про визнання недійсними угод у порядку, встановленому законодавством України;

14) у цілях оперативно-розшукової та слідчої діяльності створювати інформаційні системи та вести оперативний облік в обсязі і порядку, передбачених законодавством;

15) зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю і спеціальні засоби, а також застосовувати заходи фізичного впливу на підставах і в порядку, передбачених Законом України "Про Національну поліцію";

16) видавати в разі наявності небезпеки для життя і здоров'я особам, взятим під захист, відповідно до законодавства зброю, спеціальні засоби індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку;

17) здійснювати правове співробітництво із компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями з питань проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування на підставі законів та міжнародних договорів України;

17-1) одержувати у вигляді довідки від органів прокуратури України та Міністерства юстиції України у триденний строк матеріали, отримані (надані) у рамках надання міжнародної правової допомоги, які стосуються фінансових і корупційних кримінальних правопорушень;

18) виступати як представник інтересів держави під час розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ про розшук, арешт, конфіскацію та повернення в Україну відповідного майна, захист прав та інтересів держави з

питань, які стосуються виконання обов'язків Національного бюро, а також залучати з цією метою юридичних радників, зокрема іноземних;

19) порушувати питання щодо створення спеціальних умов (у тому числі щодо засекречування перебування, здійснення заходів безпеки, поміщення в окремому приміщенні) в ізоляторах тимчасового тримання та установах попереднього ув'язнення для осіб, які співпрацюють із Національним бюро.

Національне бюро може від імені України надавати міжнародні доручення щодо проведення оперативно-розшукових та слідчих дій, укладати угоди про співробітництво з питань її повноважень з іноземними і міжнародними правоохоронними органами та організаціями, звертатися від імені України до іноземних державних органів в установленому законодавством України та відповідних держав порядку тощо.

Національне бюро може створювати та брати участь у міжнародних слідчих групах відповідно до цього закону та інших законодавчих актів та міжнародних договорів України, залучати до роботи іноземних експертів у боротьбі з корупцією, мати інші повноваження, пов'язані з виконанням нею своїх обов'язків [17].

Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» чітко не визначено повноваження цього органу, а його норми є бланкетними та відсилають до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України), в якій регламентовано підслідність органів, що здійснюють досудове розслідування. Згідно з ч. 5 ст. 216 КПК України детективи НАБУ здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених у статтях 191, 206-2, 209, 210, 211, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), статтях 364, 368, 368-2, 369, 369-2, 410 Кримінального кодексу України (КК України), якщо наявна хоча б одна із зазначених нижче умов: 1) злочин вчинено:

– Президентом України, повноваження якого припинено, народним депутатом України, Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра, Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником, чле-

ном Ради Національного банку України, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України, його першим заступником та заступником;

– державним службовцем, посада якого віднесена до першої та другої категорій посад, особою, посада якої прирівняна до першої та другої категорій посад державної служби;

– депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом обласної ради, міської ради міст Києва та Севастополя, посадовою особою місцевого самоврядування, посаду якої віднесено до першої та другої категорій посад;

– суддею Конституційного Суду України, суддею суду загальної юрисдикції, народним засідателем або присяжним (під час виконання ними цих функцій), Головою, членами, дисциплінарними інспекторами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Головою, заступником Голови, секретарем секції Вищої ради юстиції, іншим членом Вищої ради юстиції;

Генеральним прокурором України, його заступником, помічником Генерального прокурора України, прокурором Генеральної прокуратури України, слідчим Генеральної прокуратури України, керівником структурного підрозділу Генеральної прокуратури України, прокурором Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя, області та його заступником, керівником структурного підрозділу прокуратури Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя, області;

– особою вищого начальницького складу органів внутрішніх справ, державної кримінально-виконавчої служби, органів та підрозділів цивільного захисту, посадовою особою митної служби, якій присвоєно спеціальне звання державного радника податкової та митної справи III рангу і вище, посадовою особою органів державної податкової служби, якій присвоєно спеціальне звання державного радника податкової та митної справи III рангу і вище;

– військовослужбовцем вищого офіцерського складу Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України;

– керівником суб'єкта великого підприємництва, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків;2) розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в п'ятсот і більше разів перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на час вчинення злочину (якщо злочин вчинено службовою особою державного органу, правоохоронного органу, військового формування, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого є частка державної або комунальної власності);3) злочин, передбачений ст. 369, ч. 1 ст. 369-2 КК України, вчинено щодо службової особи, визначеної у ч. 4 ст. 18 КК України або у п. 1 ч. 5 ст. 216 КПК України. Детективи НАБУ з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, які віднесені до його підслідності, за рішенням директора НАБУ та за погодженням із прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури можуть також розслідувати кримінальні правопорушення, які віднесені до підслідності слідчих інших органів. У разі встановлення підрозділом внутрішнього контролю НАБУ злочинів, передбачених статтями 354, 364–370 КК України, які були вчинені службовою особою НАБУ (крім директора НАБУ, його першого заступника та заступника), такі злочини розслідуються детективами зазначеного підрозділу [18, с. 42].

Отже, підслідність детективів НАБУ визначена у ч. 5 ст. 216 КПК. Вони здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених ст.ст. 191, 206, 209, 210, 211, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), 364, 368, 368, 369, 369, 369, 410 Кримінального кодексу України.

2.2. Компетенція слідчих органів СБУ

Слід підкреслити, що в Законі України «Про Службу безпеки України» її завдань щодо реалізації державою правоохоронної функції не визначено. На думку автора, до завдань та повноважень Служби безпеки України у цій сфері доцільно віднести:

– участь у розробленні та реалізації державної політики щодо забезпечення реалізації правоохоронної функції держави;

- участь у підготовці концепції (стратегії, програми) у сфері внутрішньої безпеки за напрямками діяльності СБУ;
- участь у створенні нормативно-правової бази, необхідної для ефективного забезпечення законності та правопорядку держави;
- постійний моніторинг потенційних загроз державі, яким зобов'язані запобігати та припиняти органи та підрозділи СБУ;
- участь у розробленні і здійсненні відповідно до Закону України «Про державну таємницю» та інших законодавчих актів заходів щодо забезпечення охорони державної таємниці та конфіденційної інформації;
- проведення профілактичних та оперативно-розшукових заходів щодо запобігання злочинам, їх виявлення, припинення і розкриття, провадження дізнання і попереднього (досудового) слідства у справах про злочини, розслідування яких законом покладено на СБУ;
- проведення у випадках, передбачених законодавством України, спеціальних заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві;
- розшук осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням злочинів та в інших випадках, передбачених законодавством України й міжнародними договорами. Крім наведених вище завдань, доцільно виділити ще й такі, які виконують окремі підрозділи СБУ відповідно до покладених на них завдань щодо забезпечення національної безпеки від внутрішніх загроз (контррозвідки; захисту національної державності; контррозвідувального захисту економіки держави; боротьби з корупцією та організованою злочинністю; боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів; охорони державної таємниці; оперативно-технічних заходів; оперативного документування; спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації) і визначених у положеннях про дані органи (підрозділи, служби) [19, с. 62].

Окремо, необхідно виділити коло завдань із забезпечення функціонування Служби безпеки України, які в рамках своєї компетенції виконують кадрові, фінансові, аналітичні, господарські та інші підрозділи забезпечення

оперативно-службової діяльності Служби безпеки України. До таких слід віднести: забезпечення додержання дисципліни та законності в діяльності персоналу СБУ; забезпечення правового і соціального захисту персоналу СБУ; управління об'єктами державної власності; матеріально-технічне забезпечення діяльності органів і підрозділів СБУ; здійснення контролю за правильністю використання матеріально-технічних та фінансових ресурсів і коштів; виробниче та соціально-побутове забезпечення діяльності СБУ та багато інших, які також визначені у відповідних нормативно-правових актах, що регулюють їх діяльність (положеннях, інструкціях). На відміну від завдань СБУ, які характеризуються певним ступенем загальності, її повноваження, під якими розуміють сукупність обов'язків та прав, завжди реалізуються у вигляді певних конкретних дій. Повноваження Служби безпеки України щодо забезпечення правоохоронної функції держави дозволяють їй діяти чи утримуватись від певних дій; діяти в чітко передбачених межах або діяти на свій розсуд, тобто оцінюючи ситуацію, обирати один із декількох варіантів дій (або утримуватись від дій) чи один з варіантів можливих рішень. Повноваження СБУ щодо реалізації правоохоронної функції держави, так само як і завдання цього державного правоохоронного органу спеціального призначення, можуть бути загальними, які характерні для усіх її підрозділів незалежно від специфіки діяльності і які відповідно визначені у статтях 24, 25, 26 Закону України «Про Службу безпеки України», та спеціальними, які характерні лише для одного або кількох підрозділів СБУ відповідно до покладених на них завдань і які закріплені у відповідних положеннях про такі органи (підрозділи, служби) [19, с. 62].

Відповідно до ст. 24 Закону України «[Про Службу безпеки України](#)» служба безпеки України відповідно до своїх основних завдань зобов'язана: виявляти, припиняти та розкривати кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено законодавством до компетенції Служби безпеки України, проводити їх досудове розслідування; розшукувати осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених кримінальних правопорушень [20].

здійснювати контррозвідувальні заходи з метою попередження, виявлення, припинення і розкриття будь-яких форм розвідувально-підривної діяльності проти України [20].

Службі безпеки України, її органам і співробітникам для виконання покладених на них обов'язків надається право:

за постановою слідчого та з санкції відповідного прокурора по нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, а у невідкладних випадках - з наступним повідомленням прокурора протягом доби в разі загрози знищення, приховування або втрати предметів чи документів, які можуть бути використані в розкритті та розслідуванні злочинної діяльності, на строк до 10 діб опечатувати архіви, каси, приміщення (за винятком жилих) чи інші сховища, брати їх під охорону, а також вилучати предмети і документи в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України [20].

Систему Служби безпеки України складають Центральне управління Служби безпеки України, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науково-дослідні та інші заклади Служби безпеки України [21].

Організаційна структура Служби безпеки України визначається Президентом України [21].

Організація та координація діяльності покладаються на Центральне управління Служби безпеки України [21].

Порядок організації і здійснення діяльності визначається законами України та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами Служби безпеки України, а у випадках, передбачених законом, — міжвідомчими нормативно-правовими актами [21].

Оперативно-розшукова та контррозвідувальна діяльність здійснюється гласно і негласно [21].

Гласні заходи передбачають використання відкритих (офіційних) форм і методів роботи у сфері забезпечення державної безпеки [21].

Негласні заходи здійснюються із залученням осіб, які конфіденційно співпрацюють з органами і підрозділами СБ України, а також з використанням оперативних, оперативно-технічних та спеціальних сил і засобів. Порядок використання негласних методів та засобів при здійсненні оперативно-службової діяльності визначається на основі законів України нормативно-правовими актами Служби безпеки України [21].

Про результати своєї діяльності Служба безпеки України звітує Президенту України та інформує Верховну Раду України. Висвітлення результатів оперативно-службової діяльності органів та підрозділів СБУ здійснюється з дотриманням вимог законодавства України [21].

Відомості про організацію, плани, зміст, форми, методи, засоби, фінансування та матеріально-технічне забезпечення, результати контррозвідувальної діяльності, наукових і науково-технічних розробок з питань забезпечення державної безпеки, а також про осіб, які співробітничали або раніше співробітничали на конфіденційній основі з органами та підрозділами Служби безпеки України, що здійснюють контррозвідувальну діяльність, узагальнюючі відомості про особовий склад цих органів та підрозділів становлять державну таємницю і підлягають захисту в порядку, визначеному Законом України “Про державну таємницю” [21].

Доступ до зазначених відомостей може надаватися у випадках та у порядку, визначеному Службою безпеки України, згідно з вимогами закону. Забороняється оприлюднювати або надавати (розголошувати) зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи контррозвідувальної діяльності та заходів до прийняття рішення за результатами такої діяльності або заходів [21].

Отже, служба безпеки України відповідно до своїх основних завдань зобов'язана: виявляти, припиняти та розкривати кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено законодавством до компетенції Служби безпеки України, проводити їх досудове розслідування; розшукувати осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених кримінальних правопорушень

ВИСНОВКИ

Досудове розслідування кримінальних правопорушень повноважні проводити слідчі прокуратури, слідчі органів поліції, слідчими органів, слідчими органів безпеки України та органів Національного бюро розслідувань України. Умови підслідності проведення досудового розслідування визначаються нормами КПК України.

Нормами ст. 214 КПК України встановлюється, що не пізніше 24 годин після подання заяви про вчинення кримінального правопорушення, або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань Стаття 214 Кримінального процесуального кодексу України визначає, що слідчий, прокурор невідкладно, але та розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування.

Так, п. 2 ст. 40 КПК України встановлюється, що до повноважень слідчий віднесено: за наявності підстав, що містить КПК України, починати досудове розслідування; у випадках, встановлених КПК України, проводити слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії; слідчі мають право проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій доручати відповідним оперативним підрозділам; у законному порядку призначати ревізії та перевірки; за погодженням із прокурором звертатися до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; за погодженням із прокурором повідомляти особі про підозру; складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру на підставі результатів розслідування та подавати їх на затвердження прокурору та ін..

КПК передбачає відповідальність за проведення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення. В окремих випадках може бути проведений огляд місця події до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, та внесення таких відомостей повинно відбутися негайно після завершення огляду. При виявленні ознак злочину на морському чи річковому судні, яке знаходиться за межами України, досудове розслідування повинно розпочатися негайно, а відомості про нього повинні бути внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості.

Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» чітко не встановлюється обсяг наданих повноважень цього органу, а його норми зазвичай, є бланкетними, через що відсилають до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України, нормами якої передбачено підслідність органів, що здійснюють досудове розслідування. Таким чином, детективи НАБУ повноважні проводити досудове розслідування злочинів, передбачених у окремих статтях КПК за наявності передбачених кодексом умов.

До повноважень служби безпеки України, відповідно до вимог ст. 24 Закону України «[Про Службу безпеки України](#)» віднесено, що в межах своєї компетенції на неї покладено обов'язок виявляти, припиняти та розкривати кримінальні правопорушення. Служба безпеки України зобов'язана проводити досудове розслідування правопорушень; розшук осіб, що переховуються у зв'язку із вчиненням кримінальних правопорушень віднесених до підслідності СБУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко - Х.: Одісей, 2013. - 1104 с.
2. [Кримінально-процесуальний кодекс України](#) : Закон, Кодекс від 28.12.1960 № 1001-05 : Втрата чинності від 19.11.2012 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
3. Осмолян В. А. Статус слідчого за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. та Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. / Осмолян В. А. // Університетські наукові записки. – 2013. - № 1 (45). - С. 300-305.
4. Зеленюх О. В. Правовий статус та повноваження слідчого за новим КПК України /Зеленюх О. В. // Митна справа. – 2013. - № 6. – С. 147-151.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. - Х.: Право, 2012. - 768 с.
6. [Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України](#) : Наказ МВС України від 09.08.2012 № 686: Редакція від 15.07.2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>.
7. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. - К.: Алерта, 2014. - 440 с.
8. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, П. М. Каркач та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна. - Х.: Право, 2014. - 448 с.
9. Зауваження та пропозиції Верховного Суду України до законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України / Верховний Суд України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/e97df00d4c1d478ac225742c00459dd2?OpenDocument>.

10. Басиста І. В. Вплив окремих об'єктивних чинників на прийняття рішень слідчим / Басиста І. В. // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. - № 63. - С. 146-152

11. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI Редакція від 14.04.2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

12. Професія слідчого / Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.naiu.kiev.ua/nnipfpskm/vstupnikam.html>

13. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: Підручник. - К.: Істина, 2014. - 432 с.

14. Рева А. Функції слідчого у кримінальному провадженні: теоретико-правовий аналіз / А. Рева // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 1. – С. 139–146.

15. Кримінальний процес : підручник. / За заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. - 544 с.

16. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон від 14.10.2014 № 1698-VII : Редакція від 05.01.2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>

17. Зміст та принципи діяльності [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://nabu.gov.ua/zmist-ta-pryncypy-diyalnosti>

18. Гречанюк Р. Функції і повноваження спеціальних антикорупційних органів України, Польщі та Молдови: порівняльний аналіз / Гречанюк Р. // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2015. - № 2. – С. 41-48

19. Полковниченко О. М. Завдання і повноваження Служби Безпеки України щодо забезпечення правоохоронної функції держави / Полковниченко О. М. // Право і безпека. - 2011. - № 3 (40). – С. 60 – 63.

20. Про Службу безпеки України : Закон від 25.03.1992 № 2229-XII : Редакція від 28.12.2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-12/page>

21. Система і організація діяльності [Електроний ресурс]. - Режим доступу : <https://ssu.gov.ua/ua/pages/38>